

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1884. Andra Kammaren. N:o 37.

Tisdagen den 22 April.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Föredrogs Kongl. Maj:ts på Kammarens bord hvilande proposition till Riksdagen angående ändring i 72 § Riksdagsordningen; och begärdes dervid ordet af

Herr Ol. Jonsson, som anförde: Då Kongl. Maj:t i denna proposition med anledning af ett väntadt tidigare avslutande af statsverkets räkenskaper föreslagit den ändring, att bestämmelsen om tiden för statsrevisionens sammanträde skulle utgå ur den grundlagsparagraf, som derom handlar, och i stället inläggas i instruktionen för statsrevisorerne, hvarigenom dessa skulle få friare händer att på passande och lämplig tid börja revisionsarbetet, har jag i sammanhang härmed icke kunnat underlåta att fästa uppmärksamheten på en annan ändring, som, enligt mitt förmenande, samtidigt borde företagas. Det är ju gifvet, att om tiden för statsrevisionens verksamhet för 15 år sedan ansågs tillräcklig med de två månader, som dertill anslogos, den numera, då jernvägstrafikmedlen intaga ett så ofantligt stort rum i statsverkets räkenskaper, måste vara alldeles otillräcklig för att grundligt genomgå alla de ärenden, som revisionen har att handlägga.

Jag vet icke, om revisionen behöfver börja tidigare än den 1 Augusti eller sluta senare än den 30 September, inom hvilka tidpunkter Kongl. Maj:t tänkt sig revisionens arbeten böra infalla, men jag har föreställt mig, att Konstitutions-Utskottet, som ju i detta fall har motionsrätt, skulle kunna, sedan det fått uppmärksamheten fästad å förhållandet, finna ett lämpligt ändringsförslag i detta fall. Jag har därför velat beledsaga Kongl. Maj:ts proposition med detta mitt yttrande och hoppas, att det af Utskottet må tagas under ompröfning.

I detta anförande instämde Herr O. B. Olsson.

Andra Kammarens Prot. 1884. N:o 37.

Härefter blef den Kongl. propositionen, jemte det i anledning af densamma nu afgifna yttrande, öfverlemnad till behandling af Konstitutions-Utskottet.

§ 2.

Föredrogos men bordlades för andra gången:
Stats-Utskottets Utlåtande och Memorial N:is 40 och 41, samt
Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 45, 46, 47 och 48.

§ 3.

Till bordläggning anmälles följande inkomna ärenden:

Stats-Utskottets Utlåtande N:o 14, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Åttonde hufvudtitel, samt

Lag-Utskottets Utlåtanden

N:o 49, i anledning af särskilda motioner, åsyftande att genom ändringar i gällande lagstiftning angående äkta makars inbördes egendomsförhållanden bättre, än genom samma lagstiftning skett, tillgodose hustruns rätt,

N:o 50, i anledning af väckt motion dels om ändring i 18 kap. 16 § Strafflagen, dels ock om antagande af en särskild lag angående ansvar för misshandel af djur, och

N:o 51, i anledning af väckt motion om särskild lag angående plågsamma försöks anställande på lefvande djur i och för vetenskapliga ändamål.

Uppå derom af Herr Talmannen gjord framställning beslöt Kammarerna, att dessa nu bordlagda ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

§ 4.

Justerades ett protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.

Onsdagen den 23 April.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 16 innevarande April.

§ 2.

Föredrogos, men blefvo å nyo bordlagda:

Stats-Utskottets Utlåtande N:o 14 samt Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 49, 50 och 51.

§ 3.

Till afgörande förelåg Lag-Utskottets Utlåtande N:o 39, i anledning af väckta motioner om ändrad lagstiftning rörande ogift kvinnas myndighetsålder.

Med tillstyrkande af i ämnet inom båda Kamrarne väckta motioner hemställde Utskottet i förevarande utlåtande, att Riksdagen ville för sin del antaga följande

Lag

angående

ogift kvinnas rätt att vid viss ålder vara myndig.

Med upphäfvande af förordningen den 16 November 1863 angående ogift kvinnas rätt att vid viss ålder vara myndig förordnas som följer:

1 §.

Ogift kvinna, som fyllt tjuguet år, vare myndig att sig och sin egendom sjelf råda och förestå.

2 §.

Vill ogift kvinna, som ofvan nämnda ålder uppnått, afsäga sig myndighetens utöfning, göra derom anmälan hos domstol; och varde hon af domstolen under förmyndare stäld.

Dessa stadganden träda i verksamhet från och med den 1 Januari 1885.

Efter föredragning häraf anförde:

Herr Grefve Mörner: Jag kan icke neka till, att det af Lag-Utskottet nu framlagda förslaget i icke obetydlig grad väckt min uppmärksamhet, att icke säga förvåning. Vi se ganska ofta att unge män vid uppnådda 21 år hafva rätt svårt att sköta sina affärer på ett nöjaktigt och tillfredsställande sätt, samt att de der vid lag ofta göra sig skyldige till misstag, som vålla dem stor förlust. Dessa äro dock sannolikt vida bättre än den unga qvinnan i tillfälle att taga kännedom om, huru affärer böra skötas, och om de omständigheter, som i det afseendet äro att iakttaga. Mig vill det derföre förefalla, som man genom att nu förklara såsom hufvudregel, att en qvinna skall vara myndig vid 21 års ålder, skulle utsätta henne för mångahanda obehag och faror, som kunde undvikas, om det hittills gällande stadgandet finge stå kvar. Jag kan icke heller inse, att det nu föreslagna stadgandet skulle medföra någon den ringaste fördel för qvinnan. Det är således i mina ögon obehöfligt, opåkalladt och alldeles icke nyttigt. Jag får derföre anhålla om afslag på Utskottets förslag.

Herr Friherre Stackelberg: Herr Talman, mine herrar. Så vidt jag uppfattat den talare, som före mig hade ordet, var det enda han hade att invända mot bifall till Lag-Utskottets förslag, att qvinnan skulle vid 21 års ålder, till följd af den uppfostran, hon fått, hafva svårt att sköta sin enskilda förmögenhet. Han framdrog såsom skäl härför, att unge män ofta vid samma ålder hafva svårt att göra det, oaktadt deras uppfostran i det afseendet är bättre. Om så verkligen är förhållandet, vore detta blott en maning att gifva unga flickor en mera tidsenlig uppfostran. I allt fall skulle talarens anmärkning gälla endast sådana unga qvinnor, som hafva förmögenhet, och antalet af dessa är i vårt land som i alla andra länder så försvinnande litet, att för den skull, det finnes jemförelsevis få unga qvinnor, som skulle hafva svårt att sköta sin förmögenhet, det väl icke är rätt att lagen för alla de öfriga fortfarande skall vara sådan, den nu är, eller att ställa qvinnan i annat förhållande till lagen än mannen. Om qvinnan har förmögenhet och hon finner, att hon icke förstår att sköta den, lär hon icke underlåta att begagna sig af sina goda vänners råd, eller af stadgandet i § 2 i det af Utskottet framlagda förslaget, det vill säga, anhålla att blifva stäld under förmyndare. Jag kan icke se att någon olägenhet eller någon orätt tillskyndas henne till följd af nu föreslagna stadganden och får derför, på de skäl Utskottet framlagt, och hvilka för mig äro tydliga och klara, yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Jonas Andersson i Häckenäs instämde med Friherre Stackelberg.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt Herr Talmannen gifvit propositioner i enlighet med de gjorda yrkandena, biföll Kammarén Utskottets hemställan.

§ 4.

Föredrogos och biföllos, hvar efter annat, Lag-Utskottets nedannämnda Utlåtanden:

N:o 40, i anledning af väckt motion med förslag till lag angående bankaktiebolag och kreditaktiebolag,

N:o 41, i anledning af väckt motion med förslag till förändrad lydelse af 14 § i Kongl. förordningen angående aktiebolag den 6 Oktober 1848, och

N:o 42, i anledning af väckt motion om upphäfvande af vissa stadganden angående strömmrensning.

§ 5.

Härefter företogs till behandling Lag-Utskottets Utlåtande N:o 43, i anledning af väckt motion med förslag till lag om afveckling medelst administration af gäldbunden köpmans bo.

Utskottet hade i detta utlåtande hemställt, att berörda, inom Första Kammaren af Herr *A. O. Wallenberg* väckta motion icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Emot denna Utskottets hemställan hade reservation anmälts af Herrar *G. H. Stråle* och *W. N. A. Lindahl*, som ansett, att Utskottet bort tillstyrka Riksdagen aflåtande af skrifvelse till Konungen, med anhållan att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan förändring i eller tillägg till konkurslagen, att det måtte medgifvas borgenärer att medelst förstärkt röstpluralitet besluta om utredning af gäldbundet bo genom administration.

*Angående
förslag till
lag om af-
veckling
medelst ad-
ministration
af gäld-
bundet bo.*

Efter det Utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Wedberg. Ehuru jag nog inser att vid denna riksdag förevarande fråga sannolikt ej kan finna sin lösning, så tillåter jag mig dock yttra några ord, då jag finner saken vara af för stor vikt att, så att säga, i "tysthet begravas". Jag vill gerna medgifva att Lag-Utskottet må hända har rätt deruti, att saken torde ordnas och bästa resultatet erhållas derigenom att de stadgar, hvilka behövas för att i lämpliga fall få en administration till stånd, infördes i konkurslagen; så mycket mera som enligt min uppfattning äfven denna lag, nu mer än 20-årig, snart torde böra i åtskilliga andra fall omarbetas för att blifva fullt lämplig i nuvarande affärsförhållanden, men jag beklagar att formskäl synas hafva hindrat Utskottet att tillstyrka en skrifvelse till Kongl. Maj:t i sådant syfte. Att de nu hos oss betydligt utvecklade affärsförhållanden nödvändigt behöfva en lagstiftning för afveckling genom administration torde väl icke kunna förnekas, ty säkert är, att mycken oförtjent ruin derigenom skulle kunna förekommas eller mildras.

Säkert har mången af eder, mine herrar, i fullt minne de för affärslifvet svåra åren 1878 och en del af 1879; inga säkerheter voro då goda, alla värden nedgingo oerhördt och mången redbar man måste se sin egendom sköflad just derigenom att konkurslagen icke

*Angående
förslag till
lag om af-
veckling
medelst ad-
ministration
af gäld-
bundet bo.
(Forts.)*

känner till afveckling medelst administration, utan bjuder så hastig försäljning samt upphörande genast af all verksamhet, hvarigenom ock mången gång hundradetals idoge arbetare komma i nöd. Det är sant att afvecklingar på sätt motionären föreslår kommit till stånd äfven utan lagstiftning, och jag har deltagit i sådana, men de kunna ej skötas med samma lugn som de skulle göra, i fall deras gång genom lag varit bestämd, ty alltid finnas fordringsegare under svåra tider, hvilka af fruktan att göra förlust och i tanken att möjligen tilltvinga sig betalning förr än andra försöka att genom lagsökning störa den jemna gången af administrationen — ja, jag minnes ett fall under 1878, då till och med Riksbankens ombudsman hotade med utmätning, ehuru Riksbanken innehade säkerheter, hvilka sedermera, då lugn efterträdte stormen, visade sig hafva betydligt större värde än bankens fordran.

Det torde äfven behöfva påpekas, att en person, som varit under konkurs, i regel har svårt att åter arbeta sig upp och erhålla kredit.

Jag gör icke nu något yrkande, Herr Talman, men jag hoppas frågan vid nästa riksdag må återkomma och då vinna framgång. — Jag hoppas detta så mycket mera som Lag-Utskottet i sitt betänkande bland annat säger: "Det lär icke kunna förnekas, att i vårt land icke så sällan förekommit fall, då ett plötsligt afbrott i en vidsträckt och gagnande näringsverksamhet genom dess idkares försättande i konkurstillstånd ländt till stort men icke allenast för näringsidkarens borgenärer, utan äfven för en mängd underhåfvande och andra personer, hvilka till sitt uppehälle varit beroende af verksamhetens fortgång, samt att sådant men kunnat förebyggas, om vår lagstiftning innehållit välbetänkta bestämmelser, med stöd af hvilka hvad motionären benämner afveckling medelst administration kunnat mot en eller flere borgenärers bestridande lagligen tillvägbringas".

Herr Grefve Sparre: Frågan om en lag angående afveckling medelst administration af gäldbunden mans bo är icke ny. Den har förevarit vid flera föregående riksdagar och sjelfva saken har till och med i vårt land utan någon lag praktiserats. Vi veta att ett af våra största bankirhus för några år sedan kom i en svår affärsställning, men genom en märkvärdigt lycklig administration bragtes derur med den påföljd, att huset efter någon tid kunde fortfara i sin verksamhet och för närvarande ännu gör det på ett onekligen mycket gagnande sätt.

I ett litet land sådant som Sverige, der tillgången på affärsmän i de särskilda brancherna icke är så stor, är det af mycken vikt att, då en sådan olycka inträffar, dess verkningar må blifva så litet kännbara som möjligt. Det förundrar mig då, att Lag-Utskottet, om ock Utskottet må hafva rätt deri, att lagbestämmelser af den beskaffenhet motionären påyrkar rätteligen böra inrymmas i konkurslagen, icke gjort något försök i det afseendet eller, på sätt reservanterna påyrkat, föreslagit en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran, att Kongl. Maj:t ville taga saken i öfvervägande. Min öfvertygelse är att denna fråga är af den vikt, att det väl behöfves, att Riksdagen för densamma ut-

talar sin sympati, samt att ett afslag å den gjorda framställningen ej blott skulle komma frågan för en längre tid att falla utan äfven möjligen motverka Kongl. Maj:ts initiativ i afseende å densamma. Vi veta mycket väl, att regeringen i allmänhet lyssnar till de åsikter, som göra sig gällande hos Riksdagen. Inom de lagstiftningsorgan, öfver hvilka, såsom den ifrågavarande, regeringen har att jemte Riksdagen förfoga, skulle sålunda, om Riksdagen ej nu uttalar sitt gillande af motionens syfte, lätt uppstå någon tvekan hos Kongl. Maj:t angående lämpligheten af en proposition, då Riksdagen icke velat fästa någon uppmärksamhet vid frågan, utan på den enskilde motionärens framställning i ämnet helt enkelt förklarat, att densamma lemnades utan afseende, Kongl. Maj:t sålunda saknade all anledning att taga initiativ deri. Lag-Utskottet upplyser emellertid i sitt betänkande, att i den nya engelska konkurslagen finnas införda stadganden i ifrågavarande syfte, och jag hade väntat, att Lag-Utskottet just på grund af detta förhållande skulle funnit sig föranlåtet och befogadt att åtminstone föreslå en åtgärd i sådan syftning.

På grund af hvad jag yttrat vågar jag hemställa, att Herr Talmannen behagade framställa proposition på bifall till den utskotts-betänkandet bifogade reservation af Herrar Stråle och Lindahl eller, om Kammaren anser det möta hinder att på detta sätt så att säga "stante pede" fatta definitivt beslut i ämnet, att betänkandet till Utskottet återremitteras. Sedan jag under den blifvande diskussionen fått erfara, för hvilken mening understöd kan vinnas, skall jag be att få vidare yttra mig om det ena eller andra alternativet.

Herr Thomasson: Lag-Utskottet har icke förnekat att afveckling genom administration af gäldbunden mans bo kan hafva mycket godt med sig och att således ett dylikt förfaringsätt bör genom lagbestämmelser regelbindas; men Utskottet har trots, och den föregående talaren har medgifvit, att dylika bestämmelser icke skola gifvas någon fristående plats i lagstiftningen utan böra inflyta i konkurslagen såsom en integrerande del af denna. Lag-Utskottet hade emellertid kunnat, säger Herr Grefve Sparre, föreslå en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan att Kongl. Maj:t måtte framlägga förslag till omarbetning af konkurslagen i ifrågavarande syfte, eller hade Lag-Utskottet kunnat själf framlägga ett sådant förslag. Hvad den senare möjligheten beträffar, torde Herr Grefve Sparre otvifvelaktigt genom en lång erfarenhet såsom ordförande i Lag-Utskottet inse svårigheten, för att ej säga omöjligheten, för Utskottet att inpassa ett helt nytt rättsinstitut i en redan befintlig lag under den myckenhet göromål, hvaraf Lag-Utskottet är öfverhopadt. Att föreslå en skrifvelse till Kongl. Maj:t i ämnet var inom Utskottet mycket på tal, men man fann att konkurslagen äfven i många andra delar tarvade omarbetning, derom Lag-Utskottet saknade befogenhet att framställa förslag, och följden af en skrifvelse rörande omarbetning i denna enda del skulle hafva blifvit den, att Kongl. Maj:t, med föranledande af Riksdagens skrifvelse, framkommit med förslag, som, med bibehållande i öfrigt af konkurslagen oförändrad, skulle omfatta endast de förändringar deri, som sammanhänge

*Angående
förslag till
lag om af-
veckling
medelst ad-
ministration
af gäld-
bundet bo.
(Forts.)*

*Angående
förslag till
lag om af-
veckling
medelst ad-
ministration
af gäld-
bundet bo.
(Forts.)*

med stadgandena om administration, och det skulle sedermera icke dröja länge, innan man på nytt finge hos Kongl. Maj:t begära omarbetning af konkurslagen äfven i andra delar. Utskottet ansåg desto mindre skäl vara att förfara på detta sätt, som det visat sig, att afveckling genom administration kunnat i de fall, der sådan blifvit ifrågasatt, på frivillig väg åstadkommas, hvilket ock Herr Grefve Sparre sjelf medgifvit. Vid sådant förhållande torde det heller icke innebära någon fara att låta med denna fråga anstå ett eller annat år till dess anledning gifves vare sig från Riksdagens eller regeringens sida att företaga omarbetning af konkurslagen i dess helhet, så att väl behöfliga rättelser, som uti andra delar ifrågasatts, också blifva iakttagna.

Herr Grefve Sparre undrade öfver, om jag hörde rätt, att Lag-Utskottet icke redogjort för den nya engelska konkurslagens innehåll, men jag är viss om att, derest Herr Grefve Sparre tagit notis om detta, han skulle funnit det hafva varit ett både öfverflödigt och besvärligt arbete, eftersom denna lag, likasom engelska lagar i allmänhet, är så full af detaljbestämmelser, främmande för våra förhållanden, att det icke kunde tjena till något att därför redogöra.

Herr Grefve Sparre ifrågasatte antingen bifall till reservationen eller återremiss. De skäl som tala mot en skrifvelse, som i reservationen föreslagits, har jag redan anfört, och hvad återremiss beträffar, hemställer jag, om det kan vara lämpligt att nu, då det lider till slutet af riksdagen, återförvisa ärendet till ny behandling. Jag tror, på grund af hvad jag anfört, det vara lämpligast att godkänna Lag-Utskottets afstyrkande hemställan, till hvilken jag yrkar bifall.

Häruti instämde Herr *Smedberg*.

Vidare yttrade:

Herr Grefve Sparre: Med anledning af den ärade vice ordförandens i Lag-Utskottet yttrande vill jag till en början rätta ett misstag hos honom. Han påstod nemligen, att jag skulle hafva yttrat den önskan, att Utskottet närmare hade redogjort för den engelska konkurslagen. Så sade jag icke. Jag sade angående de lagbud, genom hvilka afvecklingsförfarandet ordnas, "att Utskottet riktigt angifvit att detta finnes infördt i den engelska konkurslagen", men yttrade dervid icke någon anmärkning eller något ogillande.

Beträffande sjelfva saken, eller aflåtandet af en skrifvelse till Kongl. Maj:t, så har Lag-Utskottets vice ordförande deremot väsentligen anmärkt, att konkurslagen jemväl i andra afseenden skulle vara i behof af en revidering, och att det sålunda vore orätt att inskränka sig till att aflåta en skrifvelse endast om den nu förevarande frågan. Dervid ber jag att få göra den anmärkningen, att på det sättet kan ju allting undanskjutas. Det bästa är en fiende till det bättre. Om det i lagstiftningsväg är någonting som är synnerligen olämpligt, så gör Riksdagen, efter min uppfattning, fullkomligt rätt deri, att den fäster Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på ett dylikt förhållande. En

sådan underdånig framställning, som här åsyftas, kan väl icke anses innebära något hinder för Kongl. Maj:t att, då Kongl. Maj:t i anledning deraf företager en granskning af konkurslagens innehåll, jemväl vidtaga de förändringar i öfrigt, som dervid kunna anses behöfliga. Jag kan omöjligen föreställa mig att Riksdagens skrifvelse, innefattande någon anmärkning i en punkt, skulle utgöra något hinder för Kongl. Maj:t att utsträcka denna revision äfven till en annan punkt. I det afseendet måste jag dock säga att, ehuru det visserligen skett en och annan anmärkning i fråga om konkurslagen och i anledning deraf tid efter annan förändringar i densamma verkligen vidtagits, så tror jag icke att konkurslagen utgör någon del af de lagstiftningsbrancher, som företrädesvis äro i behof af en total omarbetning. Jag har icke hört att man i allmänhet uttryckt någon större missbelåtenhet dermed och tror således icke, att en så genomgripande och grundlig revision skulle vara nödvändig, att icke en underdånig framställning om denna del skulle vara särdeles lämplig. Dervid anser jag, såsom jag nyss nämnde, Kongl. Maj:t icke förhindrad att utsträcka denna revision till en annan punkt, som möjligen kunde vara felaktig. All lagstiftning är ju människoverk och således mer eller mindre bristfällig.

*Angående
förslag till
lag om af-
veckling
medelst ad-
ministration
af gäld-
bundet bo.
(Forts.)*

Hvad slutligen angår den anmärkningen, som den ärade vice ordföranden gjorde, att erfarenheten visat, att afveckling medelst administration ändå kunnat ske, så bevisar det att man, oaktadt bristerna och oaktadt lagstiftningen icke tillåtit det, har måst vidtaga en sådan utväg. Det visar icke, att man kan umbära en lagstiftning i detta ämne, ty, såsom herrarne veta, kan man icke utan ett allmänt bifall af borgenärerna åstadkomma en sådan administration. Det är ganska svårt att i konkurser åvägabringa ett enhälligt bifall, så mycket mera som den, hvilken opponerar sig, alltid har den "chancen" att han blifver betald. Om de andra äro angelägna att få en administration i gång, kan han genom sin envishet söka att tilltvinga sig betalning och just derigenom omöjliggöra saken, emedan de öfriga borgenärerna naturligtvis icke hafva lust att afstå från någon del af sin rätt för att helt och hållet godtgöra honom. Är saken nyttig, och det har så väl Utskottet som dess ärade vice ordförande erkänt, hvarför skulle vi icke kunna derom göra en framställning till Kongl. Maj:t? Riksdagen håller i sanning icke så mycket på att kommunicera med Kongl. Maj:t i fråga om önskningsmål, att det icke skulle vara annat än ytterst lämpligt att i en fråga som denna uttala sin mening. Jag ber att få upprepa, hvad jag äfven förra gången sade, att det kan blifva ett hinder för Kongl. Maj:t att taga initiativ i saken, då man svarar att Riksdagen icke intresserar sig därför.

Jag är temligen ofta i beröring med affärsmän inom olika brancher, och jag har städse funnit dels en ofantligt stor förmån af en sådan, administration och dels de stora svårigheter, som förefunnits att åstadkomma en sådan. Jag tror därför, att det i näringarnas och affärslifvets intresse vore högst viktigt att få en lagstiftning i detta afseende genomförd. Ett steg dertill är otvivelaktigt det, som innehålles i reservanternes förslag. Jag instämmer med den siste talaren deri, att det vid slutet af riksdagen till äfventyrs icke kan vara

Angående
förslag till
lag om af-
veckling
medelst ad-
ministration
af gäld-
bundet bo.
(Forts.)

lämpligt att återremittera ärendet. Detta antydde jag förra gången, jag hade ordet, och jag skall nu inskränka mig till att anhålla om proposition på bifall till reservanternas förslag, som, enligt min åsigt, är temligen tydligt och rakt på sak gående.

I detta yttrande instämde Herrar *Fredenberg*, *Angel* och *Bratt*.

Herr *Wedberg* anförde: Då nu yrkande blifvit framställt om antagande af reservationen, ber jag att få deri instämma.

Herr *A. Persson*: Anledningen, hvarför jag icke med min röst biträdd motionärens framställning, har egentligen varit den, att motionären inskränkt sitt förslag till administration af gäldbunden »köpmans» bo. Jag vill icke vara med om att på det sättet stifta separatlagar för särskilda samhällsklasser. Jag kan icke neka till, att motionärens nuvarande förslag är bra mycket bättre och mera genomtänkt än hans föregående förslag varit, men den omständigheten, att endast en enda samhällsklass skulle komma i åtnjutande af fördelen — om det är någon fördel, hvilket jag vill låta vara osagdt — af lagens antagande, har för mig varit bestämmande. Nu hafva reservanternas föreslagit, att Riksdagen skulle aflåta en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om sådan ändring i konkurslagen »att det måtte medgifvas borgenärer att medelst förstärkt röstpluralitet besluta om utredning af gäldbundet bo genom administration». Herrarne torde således finna, att reservanternas förslag går betydligt utöfver hvad motionären föreslagit, och, för att tala i Grefve Sparres stil, jag tviflar, att det finnes mycken chance för att få proposition på denna reservanternas framställning, åtminstone i Första Kammaren. Under sådana förhållanden har jag icke haft annat att göra än att biträda det förslag, som här föreligger från Utskottet, om bifall hvartill jag också nu anhåller.

Herr *Folke Andersson* instämde med Herr *And. Persson*.

Herr Grefve Sparre: Herr *Anders Persson* har ganska riktigt redogjort för att reservanternas förslag afser gäldbundet bo i allmänhet och icke blott köpmans, och jag instämmer till alla delar i hans invändning mot att särskilda lagar stiftas för särskilda samhällsklasser. Men jag kan icke föreställa mig att det finnes något hinder för Utskottet att gifva en motion någon utsträckning, då man icke gillar den i det inskränkta syfte som motionen innehåller. Jag skulle från min snart 40-åriga riksdagsmannabana kunna anföra mångfaldiga bevis på att så tillgått, och detta är så mycket säkrare, som i gamla Riksdagsordningen stod, att Lag-Utskottet hade att med anledning af »i Rikdens Ständers plena väckta frågor» framställa förslag och det i den nuvarande heter att Lag-Utskottet skall »meddela utlåtanden öfver de från Kamrarne dit hänvisade förslag». Om nu Utskottet med anledning af en motion meddelar det utlåtandet, att Utskottet vill tillstyrka motionen, men icke i det inskränkta syfte motionen innebär

utan i ett vidsträcktare, kan jag omöjligen föreställa mig, att Riksdagen skulle, i motsats mot gällande praxis, finna sig förhindrad att biträda en sådan framställning. Det skulle stå allt för illa till med våra förhandlingar, om vi skulle så binda oss vid en motions ordalag, att vi icke skulle kunna derhän utsträcka förslaget, att det innebär en lag för alla i stället för några. Jag tror således att i denna omständighet icke ligger något hinder för Kammaren att bifalla reservationen.

*Angående
förslag till
lag om af-
veckling
medelst ad-
ministration
af gäld-
bundet bo.
(Forts.)*

Herr Thomasson: Jag finner väl icke något egentligt hinder möta från grundlagens sida att framställa proposition på reservanternas förslag, men jag antager, att vi snart nog ändå skola få en lagstiftning i detta afseende framtvingad af ett mera utveckladt af-färs-lif; och då det visat sig, att man kunnat hjälpa sig förut i denna sak utan lagstiftning, på frivillighetens väg, anser jag icke saken så brådskande, att man bör nu söka framkalla en lagstiftningsåtgärd på detta sätt.

Jag yrkar fortfarande bifall till Lag-Utskottets förslag.

Härmed var öfverläggningen slutad. Sedan Herr Talmannen framställt propositioner å de olika yrkanden som förekommit, blef Utskottets hemställan af Kammaren bifallen.

§ 6.

Föredrogs vidare Lag-Utskottets Utlåtande N:o 44, i anledning af väckt motion om upphäfvande af 10 kap. samt 16 kap. 12 § Kyrkolagen.

*Angående
upphäfvande
af 10 kap.
Kyrkolagen
m. m.*

Motionären, ledamoten af Andra Kammaren Herr *F. T. Borg*, hade föreslagit, »att hela 10 kap. af Kyrkolagen: *Om bann*, liksom ock § 12 i 16 kap. af samma lag upphäfves, samt att kapitelnumren från och med kap. 10 blifva i öfverensstämmelse med den föreslagna förändringen i öfrigt.»

I anledning häraf hemställde Utskottet i förevarande Utlåtande: att Riksdagen ville i skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t tacktes låta utarbета förslag till lag om kyrkotukt samt framlägga samma förslag för Riksdagen det år, nästa Allmänna Kyrkomöte sammanträder.

Efter uppläsande häraf anförde:

Herr Hedin: Herr Talman! Jag instämmer med den ärade motionären i frågan och kan just dertör icke instämma med Lag-Utskottet. Motionären har, såsom synes af betänkandet, begärt att hela 10 kapitlet af Kyrkolagen och 12 § i 16 kapitlet af denna lag skulle upphäfvas. Hvad har nu Lag-Utskottet tillstyrkt? Lag-Utskottet inkommer till Riksdagen med en hemställan, som innehåller något helt annat än det som motionären angifver. Det finnes icke en antydan ens med ett ord i motionärens förslag om något sådant som utgör

Angående
upphäfvande
af 10 kap.
Kyrkolagen
m. m.
(Forts.)

det enda innehållet i Lag-Utskottets förslag. Såvidt jag vet, har icke Lag-Utskottet någon motionsrätt, och har det således i detta fall öfverskridit sin befogenhet. Det yttrades för en stund sedan att det skulle vara förskräckligt för våra förhandlingar och deras utgång, om vi skulle vara slafviskt bundna af *ordalagen* i en motion och deri har den talare, som yttrade detta, fullkomligt rätt. Men utan tvifvel skulle det vara betänkligt, om vi i strid mot grundlagens bud icke skulle låta binda oss *alls* af en motions *innehåll* utan tillåta Utskott, som icke har motionsrätt, att utöfva en sådan rätt.

På grund häraf måste jag anhålla om afslag å Lag-Utskottets hemställan och om bifall till motionärens förslag att hela 10 kap. och 12 § 16 kap. Kyrkolagen måtte upphävas. Hvad motionen i öfrigt innehåller om ändring i kapitelföljden, anser jag icke vara nödvändigt att besluta om. Det har händt förr, att en hel rad af kapitel i en balk af allmänna lagen upphäfts, utan att nummerföljden ändrats.

Herr Borg: I afseende på det formella vid denna frågas behandling vill jag icke yttra mig, men deremot ber jag få säga några ord beträffande sjelfva saken. Jag vill då först och främst hembära min tacksamhet till Lag-Utskottet för dess erkännande, att de bestämmelser i förevarande lag, som jag föreslagit att upphävas, äro »*föråldrade och i flere afseenden stridande mot nutidens kristliga medvetande*». Ett dylikt uttalande är nemligen så mycket mer värdt att taga fasta på, som det tyckes att hvarken Kongl. Maj:t eller Kyrkomötet kommit till en sådan uppfattning, utan förmodligen ansett dessa stadganden öfverensstämmande med nutidens kristliga medvetande. Att dessa myndigheter så betraktat denna sak sluter jag deraf, att Kongl. Maj:t redan 1878 erhöll från Kyrkomötet en skrifvelse med anhållan om vidtagande af ändringar afseende å kyrkotukten, från hvilket år Kongl. Maj:t haft besinningstid i denna fråga, som dock ännu i denna stund beror på Kongl. Maj:ts pröfning, samt att 1883 års Kyrkomöte, som äfven behandlat frågan med anledning deraf, att icke mindre än fyra motioner deri då afgåfvos, icke ansett saken af den vigt, att den *kräfde en lösning*, hvilket ock framgår af Lag-Utskottets föreliggande betänkande, hvari det heter, att Kyrkomötets mening varit att i den närmaste framtiden sysselsätta sig med endast sådana frågor, som kräfde en snar lösning. Då emellertid Kyrkomötet icke anbefalt frågan till en sådan lösning, har det påtagligen icke ansett dessa lagbestämmelser stridande mot nutidens kristliga medvetande, hvadan jag anser detta möte hafva intagit en betänklig ståndpunkt, och jag frågar, hvilken utsigt till ett bättre i denna sak vi hafva att vänta från Kongl. Maj:ts sida genom aflåtande af en skrifvelse, då Kongl. Maj:t redan för så länge sedan fått en dylik skrifvelse, men ännu icke hunnit besluta i en så enkel sak som att taga bort 10 kap. samt § 12 i 16 kap. af Kyrkolagen? Oaktadt dessa bestämmelser icke i allmänhet torde kunna förnekas vara stridande mot nutidens kristliga uppfattning samt antiqverade, så *kunna* de dock möjligen

komma att tillämpas af en eller annan despotisk prest till men för den okunnige, hvadan det synes mig, som om Kammaren, på grund af vår tids berättigade anspråk i kyrkligt hänseende, samt den aktning, man bör vara angelägen om att andra folk skola hysa för vår lagstiftning, med godt samvete bör kunna gå in på det förslag, som jag tagit mig friheten framställa.

*Angående
upphäfvande
af 10 kap.
Kyrkolagen
m. m.
(Forts.)*

Det synes mig, som om man icke en gång hade bort behöfva påpeka, att det är till och med en verklig skam för den svenska lagstiftningen att ännu hafva bannlysningsstraffet kvar, och det skulle vara märkvärdigt, om icke åtminstone denna Kammare ansåge sig befogad att uttala sig mot nämnda straffs bibehållande samt bifalla min motion. Jag anhåller därför om proposition derå att Lag-Utskottets förslag förkastas samt motionen af Kammaren antages, dock med den modifikation, som Herr Hedin föreslagit, nemligen att bestämmelsen om ändring af kapitelnumren utgår.

Herr Thomasson: I afseende på det formella i Lag-Utskottets förslag skall jag inskränka mig till att åberopa hvad Herr Grefve Sparre yttrade vid behandlingen af näst föregående Lag-Utskottets betänkande, till hvilket yttrande jag helt och hållet ansluter mig.

Hvad sjelfva saken beträffar, hemställer jag till den ärade talarren hvad som skulle vinnas med ett bifall till hans motion på annat sätt än Lag-Utskottet föreslagit. Ett beslut i den rigtning, motionären förordar, lär näppeligen kunna medföra någon påföljd, ty man kan icke tänka sig att Kongl. Maj:t endast för behandling af detta ärende skulle sammankalla ett särskildt urtima kyrkomöte. Utskottet har framlagt ett förslag, genom hvars antagande Riksdagen tillräckligt opinerat mot de kyrkolagsstadganden motionären önskat få upphäfda.

Jag yrkar därför bifall till Utskottets hemställan.

Herr Hedin: Jag ber få anmärka att hvad den ärade representanten från Venersborg anført icke på något sätt kan åberopas till försvar för den formvidrighet, hvartill Lag-Utskottet gjort sig skyldigt i denna fråga.

Vidare ber jag få påpeka, att, om Riksdagen mot förmodan kommer att bifalla hvad Lag-Utskottet hemställt, så kommer Riksdagen att på ett indirekt sätt rekommendera det förslag till lagstiftning om kyrkotukt, som 1873 års kyrkolagskomité afgifvit; men jag undrar om det kan finnas 10 personer i denna Kammare, som skulle vilja biträda nämnda kyrkolagskomité's förslag i detta hänseende.

Öfverläggningen var härmed slutad. Herr Talmannen gaf propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan och dels på afslag å densamma och bifall i stället till det af Herr Hedin under öfverläggningen framställda förslag; och fann Herr Talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef dock begärd, i följd hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Angående
upphäfvande
af 10 kap.
Kyrkolagen
m. m.
(Forts.)

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet hemställt i Utlåtandet N:o 44, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej.

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit det af Herr Hedin under öfverläggningen framställda förslag: "att hela 10 kap. af kyrkolagen: *Om bann*, liksom ock § 12 i 16 kap. af samma lag upphäfves."

Omröstningen, i vanlig ordning företagen, utvisade 82 Ja mot 100 Nej; och hade Kammaren alltså, med afslag å Utskottets hemställan, för sin del beslutat, "att hela 10 kap. af kyrkolagen: *Om bann*, likasom ock § 12 i 16 kap. af samma lag upphäfves."

§ 7.

Föredrogos, hvart efter annat, och biföllos

Stats-Utskottets Utlåtande N:o 40, med anledning af väckt motion om betalning af kostnaden för en karta, bilagd en af Herr P. A. H. Stjernspets väckt motion, samt

samma Utskotts-Memorial N:o 41, om anvisande af de i 63 § Regeringsformen föreskrifna kreditivsummor.

§ 8.

Likaledes biföllos Lag-Utskottets nedannämnda, nu föredragna Utlåtanden:

N:o 45, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående upphäfvande af 20 kap. 2 § och ändring i 21 kap. 2 § Kyrkolagen,

N:o 46, i anledning af Kongl Maj:ts proposition med förslag till Lag angående skydd för undervattenstelegrafkablar,

N:o 47, i anledning af väckt motion om tillägg till förordningen den 14 April 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, och

N:o 48, i anledning af väckta motioner om ändrade grunder för deltagande i den församling åliggande skyldighet att bygga prestgård.

§ 9.

För motions afgifvande hade sig anmält Herr *Hedin*, hvilken nu aflemnade en motion, N:o 150, om ändring af §§ 7, 11, 12, 28, 32 och 105 Regeringsformen samt 38 § Riksdagsordningen.

Denna motion begärdes på bordet och bordlades.

§ 10.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Stats-Utskottets utlåtanden

N:o 42, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående upplåtelse under eganderätt till Vexjö stad af $\frac{1}{2}$ mantal krono Vexjö Domprostegården,

N:o 43, i anledning af Kongl. Maj:t proposition, angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Hammar i Vermlands län,

N:o 44, i anledning af väckt motion om skadeersättning af statsmedel dels till lotsen Joel Bengtsson och hans hustru Sara Maria Olsdotter samt dels till Stina Kajsa Olsdotter för nämnda båda qvinnors oförskylda häktande,

N:o 45, i anledning af väckt motion om eftergift af den vissa hemman inom Hellestads, Risinge och Vånga socknar ålagda förhöjning i mantalsräntan,

N:o 46, i anledning af väckt motion om försäljning af åtskilliga kronans egendomar,

N:o 47, i anledning af så väl Kongl. Maj:ts nådiga propositioner som ock en af enskild motionär gjord framställning i fråga om eftergift af kronans rätt till vissa danaarf, och

N:o 48, i anledning af väckta motioner om mantalspenningarnes afskaffande.

Lag-Utskottets Utlåtanden

N:o 52, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till Lag om upphäfvande af strafflagens stadganden angående fängelsestraff vid vatten och bröd jemte dermed sammanhang egande författningar,

N:o 53, i anledning af väckt motion angående åvägabringande af öfverenskommelse mellan Sverige och Norge rörande villkoren för vinnande af hemortsrätt för ena rikets undersåtar i det andra,

N:o 54, i anledning af väckt motion om tillägg till 11 § i förordningen angående förlagsinteckning den 13 April 1883, och

N:o 55, i anledning af väckt motion angående lagbestämmelser för ordnande af rättsförhållandena mellan kommunerna och enskilde i följd af reglering af gator, torg eller andra allmänna platser i städer och köpingar m. fl. orter.

Dessa nu första gången bordlagda ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 11.

Justerades protokollsutdrag angående Kammarens i detta sammanträde fattade beslut.

§ 12.

Upplästes ett till Kammaren inkommet, så lydande sjukbetyg:

Att Doktorn Herr A. J. Lyth till följd af febersjukdom måste tills vidare hålla sig inne, intygas. Stockholm den 21 April 1884.

E. Lagergren,

Leg. Läkare.

Härefter åtskildes Kammarens ledamöter kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.